

[وهرگرنتی زانیاری، پابه‌ندبوون به رینوئینییه‌کانی لایمه‌ فهرمییه‌کان و بار و دۆخی کارکردن له کاتی پاندیمی فایرۆسی کۆرۆنا - ناکامه‌کانی لیکۆلینه‌وه‌ی کۆمه‌لگه‌ MigCOVID که بۆ کۆچبهران کرا ]

وهرگرنتی زانیاری به‌ رۆژ، باوهرپینکراو و به‌ راده‌ی پنیویست له‌ کاتی قه‌یرانی وهر پاندیمی جیهانی کۆرۆنا (Covid-19)، گرینگه‌. سه‌ره‌رای دلنایابونه‌وه‌ له‌ ده‌ست پیراگه‌یشتن به‌ زانیاری به‌ راده‌ی پنیویست، گرینگه‌ سه‌رنج بدریته‌ نه‌وه‌ که‌ زانیارییه‌که‌ پالنه‌ریک بیت بۆ به‌جی هینانی ریکارمه‌کانی خۆ پاراستنی پیشمخته‌ له‌وانه‌یه‌ هیندیگ له‌ گروپه‌کانی کۆمه‌لگه‌ له‌ کاتی قه‌یراندا ناسانتر زیانیان به‌رکه‌وت. له‌وانه‌یه‌ هۆی نه‌وه‌ بگه‌رینه‌وه‌ سه‌ر گرتی په‌یومندیار به‌ وهرگرنتی زانیاری یان نه‌وه‌ که‌سانه‌ی به‌شین له‌وه‌ گروپانه‌ به‌هۆی هیندیگ هۆی پیکه‌ته‌یه‌یه‌وه‌ (بۆ وینه‌ بار و دۆخی کار، شینوازی ژیان) له‌وانی تر ناسانتر بکه‌ونه‌ ژیر کاریگه‌ری فایرۆسی کۆرۆنا.

نامانجی نه‌وه‌ به‌لگه‌ی لیکۆلینه‌وه‌یه‌ هه‌لسه‌نگاندنی ده‌ست پیراگه‌یشتن به‌ زانیاری، به‌ جی هینانی ریکارمه‌کانی خۆپاراستنی پیش و مخته‌ و بار و دۆخی کار له‌ ناو که‌سانی کۆچبهر دا بوو و نه‌وه‌ به‌ که‌مک وهرگرنتی له‌ زانیارییه‌کانی (20 تا 66 سال) لیکۆلینه‌وه‌ی کاریگه‌رییه‌کانی په‌تای کۆرۆنا بۆ سه‌ر خۆشگوزمه‌رانی که‌سانی له‌ دایکیووی دهره‌وه‌ی ولات (n=3668 MigCOVID، ناستی به‌شدار بوون 60%) که‌ له‌ لایه‌ن ریکخراوی ته‌ندروستی و خۆشگوزمه‌رانییه‌وه‌ ریکخرا، نه‌جام درا. تا نه‌وه‌ راده‌یه‌ی زانیاری گونجاو بۆ به‌راوردکردن هه‌بیت، وهر زانیاری گروپی به‌راورد کردن که‌مک له‌ زانیارییه‌کانی لیکۆلینه‌وه‌ی FinTerveys2017 (n=3490، ناستی به‌شدار بوون 51%) که‌سانی هاوته‌مه‌ن له‌ کۆمه‌لگه‌دا وهرده‌گیریت.

به‌شیکه‌ی به‌رچاو له‌ که‌سانی کۆچبهر (94%) و هه‌روه‌ها به‌شیکه‌ی به‌رچاو هه‌موو کۆمه‌لگه‌ (98%) زانیارییان دا که‌ سه‌بارته‌ به‌ فایرۆسی کۆرۆنا و ریکارمه‌کانی رینگه‌ گرتن له‌ بلابوونه‌وه‌ی، زانیاری پنیویستیان پینگه‌یشتوه‌. ناستی نه‌وه‌ کۆچبهرانه‌ی زمانه‌کانی فینلاندی یان سویدییان زۆر باش بوو (97%) و رایانه‌گه‌یاند که‌ زانیاری پنیویستیان پینگه‌یشتوه‌ به‌رزتر بوو به‌راورد به‌ نه‌وه‌ کۆچبهرانه‌ی توانایی زمانیان مامانده‌ (92%) یان لانی زۆر له‌ ناستی سه‌ره‌تایی دایه‌ (91%). وه‌لامه‌ر مه‌کان رایانه‌گه‌یاند که‌ به‌ زۆری په‌یره‌وه‌ی ریکارمه‌کانی رینگه‌ی بلابوونه‌وه‌ی پیشمخته‌یان کردوه‌، به‌تایبه‌ت له‌ کاتی دهرکه‌وتنی نیشانه‌کانی هه‌لامه‌ت مانه‌وه‌ له‌ ماله‌وه‌ (له‌ کۆچبهران 96% هه‌مووی کۆمه‌لگه‌ 97%)، باشترکردنی پاک و خاوینی ده‌سته‌کان و پابه‌ندبوون به‌ پاک و خاوینی له‌ کاتی کۆخیندا (له‌ هه‌ردووک گروپه‌کانی کۆمه‌لگه‌ 93%)، هه‌روه‌ها نیوانی پارێزراوونیان راگرتوه‌ (له‌ کۆچبهراندا 94% و له‌ هه‌مووی کۆمه‌لگه‌دا 95%). ناستی راگه‌یه‌ندراوی به‌کار هینانی ده‌مامک هیندیگ که‌مه‌تر بوو (کۆچبهران 82% هه‌موو کۆمه‌لگه‌ 84%).

نه‌وه‌ رینوئینییه‌کانی کۆچبهران که‌مه‌تر پابه‌ندبوون پنیان خۆلادان له‌ سه‌فه‌رکردن بۆ دهره‌وه‌ی ولات (له‌ کۆچبهران 84% و له‌ هه‌مووی کۆمه‌لگه‌ 97%) هه‌روه‌ها دانانی ئاپلیکه‌یشتنی Koronaviilkku له‌ سه‌ر ته‌له‌فۆنه‌کانیان (کۆچبهران 43% و هه‌مووی کۆمه‌لگه‌ 63%) بوون. له‌ه‌و بواره‌دا هه‌روه‌ها له‌ نیوان کۆچبهران به‌ پنی نه‌وه‌ی له‌ کوئ را هاتوون جیاوازی به‌رچاو هه‌بوو. ژنان له‌ پیاوان زیاتر پابه‌ندی رینوئینییه‌کان بوون. نه‌وه‌ کۆچبهرانه‌ی هاتوون بۆ فینلاند (30%) به‌راورد به‌ هه‌مووی کۆمه‌لگه‌ (43%) به‌شیکه‌ی به‌رچاو که‌مه‌تر رایانه‌گه‌یاند که‌ به‌ هۆی په‌تای کۆرۆنا کارکردنیان له‌ ماله‌وه‌را زیاتر بوو. نیزیکه‌ی یه‌ک له‌ چواری نه‌وه‌ ژنه‌ کۆچبهرانه‌ی له‌ کار یان ته‌مه‌رینی کار بوون له‌ بواری ته‌ندروستیدا کاریان ده‌کرد و چاویان به‌ سه‌ردانکه‌ران ده‌که‌وت. له‌وه‌دا ناستی نه‌وه‌ ژنه‌ کۆچبهرانه‌ی له‌ نه‌فریقاوه‌ هاتبوون (60%) به‌ روونی له‌ ناستی گروپه‌کانی تر زۆرتر بوو. هیندیگ له‌ نیوه‌ زیاتری (56%) نه‌وه‌ که‌سانه‌ی له‌ کار یان ته‌مه‌رینی کار بوون، نه‌یاندته‌وانی له‌ شوینی کار نیوانی پارێزراوون دابنن. 72% نه‌وه‌ که‌سانه‌ی له‌ کار یان ته‌مه‌رینی کار بوون ده‌یانتوانی پاک و خاوینی ده‌سته‌کانیان له‌ شوینی کار را بگرن.

بار و دۆخی نه‌زمونی ده‌ست پیراگه‌یشتن به‌ زانیاری پنیویست و په‌یره‌وکردنی ریکارمه‌کانی خۆپاراستنی پیشمخته‌، له‌ راده‌یه‌کی باش دابوون. نه‌وه‌ په‌یومندییه‌ی له‌ نیوان ناستی به‌رز یان زانیاری فینلاندی یان سویدی و ده‌ست پیراگه‌یشتن به‌ زانیاری بیندرا، گرینگه‌ی به‌کاره‌ینانی زمانیکی ئاسان له‌ کاتی هه‌والنیریدا نیشان ده‌دات، به‌ تایبه‌ت له‌ کاتی پیشنیاری نوئ یان ده‌قیق کردنه‌وه‌ی پیشنیارمه‌کان، پنیویست به‌ هه‌والنیریه‌کی فره‌ زمانی و فره‌ ریکه‌ی هه‌یه‌. نه‌گه‌ری نه‌وه‌ هه‌یه‌ که‌ هه‌م له‌ ناو کۆچبهراندا و هه‌م له‌ ناو هه‌مووی کۆمه‌لگه‌دا، له‌ کاتی راگه‌یاندنی راده‌ی پابه‌ند بوون به‌ رینوئینییه‌کان دا تا ناستیک له‌ راگه‌یاندنه‌کاندا هه‌له‌ هه‌بیت. له‌وه‌ کاتانه‌یدا که‌ ناکرئ نه‌وه‌ هۆکارانه‌ی نه‌گه‌ری گرتنه‌وه‌ی فایرۆسه‌که‌ زیاد ده‌کهن به‌ ته‌واوی له‌به‌ین بیرن، خاوه‌ن کارمه‌کان ده‌بی سه‌رنج بدن به‌ ریکخستنی بار و دۆخی کار به‌ باشترین شیوه‌، دانی رینوئینی و چاودیری کردنی پابه‌ند بوون به‌ رینوئینییه‌کان بۆ که‌مه‌کردنه‌وه‌ی نه‌گه‌ری گرتنه‌وه‌ی فایرۆسی کۆرۆنا له‌ شوینی کار.

وشه سه‌ره‌کییه‌کانی لیکۆلینه‌وه‌: فایرۆسی کۆرۆنا (Covid-19)، کۆچبهری، رینگه‌ی پیشمخته‌ی نالوودبوون